

Räfflad organisation - inte platt

Här visas hur kreativitet, stabilitet och ordning i en organisation produceras genom att mångfaldiga hierarkierna. Både centralstyrda och platta organisationer producerar tröghet som får svårt att lösa problem.

Ickelinjära och komplexa organisationer

Tidigare i denna serie om [ickelinjär](#) makt och motståndsteori har jag skrivit om makt och motstånd som [omloppsbanor kring gravitation](#). Makt och motstånd rör sig genom att pulsera eller oscillera. Men vart är de på väg?

[Ickelinjär komplexitetsteori](#) bygger flera av sina teorier på det matematiska begreppet attraktor. Attraktor upptäcker vi genom närmanden. Närmande når inte fram för då skulle det inte längre närma sig, det skulle vara framme. Passion och lidelse kan förstås som närmande utan full tillfredsställelse; vid tillfredsställelse upphör passionen. Passion och tillfredsställelse kan dock skapa en oscillerande puls.

Utopiska kollektiv och organisationer lever det samhälle de vill ha utan att fullständigt lyckas. De som tror sig lyckas stagnerar och blir outhärdliga. En komplex utopism är oscillerande och innovativt föränderlig.

Repetitioner närmar sig en attraktor. Detta skapar ibland stabilitet: [the mathematical notion of the 'attractor' to explain why systems only move within certain 'spaces' within the entire field of global possibilities.][1]

Attraktor, lockelse, attraktion och gravitation kan förklara hur oordnad komplexitet producerar ordning och stabila tillstånd - som är i förändring!

I komplexa organisationer krävs det alltså oordning för att skapa ordning. I några texter ska jag försöka visa att det bara är i enkla (linjära) verksamheter som centralstyrning och central kontroll leder till ordning. I komplexa system producerar centralstyrning tröghet, stagnation, konflikter och instabilitet.

Centralstyrning blir därmed en svag styrning. Problemet är inte att centralstyrning leder till för mycket makt, utan snarare att den är alltför svag och får svårt att lösa problem. Att centralstyrning ibland genererar härskande,

våld och förtryck ska inte blandas ihop med verklig makt. Makt är mäktighet, att mäka, att bemäktiga. Makt är mer produktivt än negativt hindrande och undertryckande.

Ordning behöver oordning

Något förenklat kan man säga att komplexitetsteori visar att förutom i enkla, linjära verksamheter är det komplexitet som bygger ordning.

En alltför konsekvent lydnad gentemot central ledning eller gentemot generella principer hotar stabiliteten när organisationers verksamheter blir komplexa.

Därmed inte sagt att komplexa organisationer alltid är stabila. Men en alltför konsekvent lydnad omöjliggör de stabiliteter som oordning (komplexitet) kan producera. Komplexa organisationer kräver alltså kontinuerlig olydnad mot generella principer och central ledning för att bli stabila. Ifall personer och organisationer blir alltför lydiga produceras istället tröghet och instabilitet.

Stabila ordningar uppkommer ur oförutsägbara dynamiker mellan lydnad och olydnad; mellan makt och motstånd; mellan hierarki och anarki; mellan ordning och oordning; mellan tvång och frihet.

Hierarkierna mångfaldigas och räfflas

Komplexitetsteori visar hur enkla regler och enkla förutsägbara handlingar börjar samverka och producera oförutsägbarhet. Ickelinjärt, komplexitet och oförutsägbarhet ska här närmast förstås som synonymer.

Översätter vi komplexitetsteori till makt- och motståndsorganisationer bygger vi ett verktyg för att upptäcka hur makt mångfaldigas i organisationer: Disciplinerade färdigheter, arbetsgruppers beslut inklusive lydnaden till dessa beslut, fasta ordningar, tilltro till samarbete, tillit till gemenskaper, samt taktfasta pulser och rytmer samverkar på ett oordnat sätt för att producera oförutsägbara komplexa organisationer.

Det är just oordningen mellan alla dessa ofta mäktiga ordningar som efterhand producerar stabilitet och ordning.

Här vore det ett alltför lätt misstag att avfärda lydnad och hierarkier. Men även

en alltför konsekvent olydnad skulle avskaffa komplexiteten.

Komplexa organisationer ska inte heller blandas ihop med platta organisationer eller släthet. Istället för central hierarki så mångfaldigades hierarkierna i komplexa organisationer. De är alltså på intet sätt platta så som de ibland framställs i management eller social rörelse litteratur.

En helt platt organisation är inte komplex. Platta organisationer är en ideologisk myt vars funktion är att [dölja den makt](#) som produceras.[2] De enda helt platta organisationer som existerar skulle möjligtvis vara materia som befinner sig mellan galaxer. Där händer det inte så mycket. Det är inte så mycket som organiseras där.

Komplexa organisationer är alltså aldrig platta, de är snarare räfflade. Och räfflornas toppar (maktens mäktighet) kan mycket väl vara högre än ifall dessa organisationer använt sig av centralstyrning. Komplexa organisationer producerar möjligheten att bli mycket mäktigare än centralstyrda organisationer.

Per Herngren

2010-07-28, version 0.1.1

Denna artikel om att mångfaldiga hierarkierna istället för att ha platta organisationer ingår i en serie artiklar om ickelinjär organisations- och maktteori.

Fotnötter

[1] John Urry, Global Complexity, Polity Press, 2003, p 75.

[2] [Jo Freeman](#), Cathy Levine, Untying The Knot Feminism, Anarchism & Organisation, London, Dark Star Press/Rebel Press, 1984 s [5-16](#).

Läs mer

Om [ickelinjär teori](#).

Om [systemteori](#).

Om [rekursiv teori](#).

Om [singularitet](#).

Om [funktionell dumhet](#).

Om [centralstyrning](#).